

Elizabeta Zirnstein

Univerza na Primorskem,
Fakulteta za management,
Slovenija
elizabeta.zirnstein@fm-kp.si

Evropska zakonodaja o zaščiti žvižgačev prinaša nove obveznosti tudi za podjetja

Dne 17. decembra 2021 je potekel rok za implementacijo Direktive EU o zaščiti žvižgačev. Žvižgači so ljudje, ki v okviru svojega dela naletijo na nepravilnosti, ki lahko škodijo javnemu interesu, in jih zato prijavijo. V skladu z novimi evropskimi pravili bo treba tako v javnih in zasebnih organizacijah vzpostaviti ustrezne mehanizme za sporočanje nepravilnosti in za zaščito žvižgačev pred povračilnimi ukrepi. Implementacija direktive v slovensko zakonodajo bo prinesla nove obveznosti tudi za naša podjetja. V prispevku obravnavamo določbe direktive, ki predpisuje vzpostavitev varnih kanalov za sporočanje nepravilnosti, standarde za zaščito žvižgačev pred povračilnimi ukrepi ter načine za preprečevanje zlonamernih prijav. Vzpostavitev učinkovitega sistema za zaščito žvižgačev pa preko spodbud za prijavljanje nepravilnosti in uveljavljanja odgovornosti postaja del korporativnega upravljanja družb.

Ključne besede: žvižgač, zaščita žvižgačev, povračilni ukrepi delodajalca, pravo EU, direktiva EU 2019/1937, korporativno upravljanje

European Legislation on the Protection of Whistleblowers Also Introduces New Obligations for Companies

The deadline for the implementation of the EU Directive on the protection of whistleblowers expired on 17 December 2021. Whistleblowers are people who, in the course of their work, encounter irregularities that can harm the public interest and therefore report them. According to the new European rules, appropriate mechanisms will have to be put in place in both public and private organizations to report irregularities and to protect whistleblowers from retaliation. The implementation of the directive into Slovenian legislation will also bring new obligations for companies. This article discusses the establishment of secure channels for reporting irregularities, standards for protecting whistleblowers from retaliation, and ways to prevent malicious reports. Establishment of an effective system for the protection of whistleblowers is becoming a mandatory part of corporate governance in Slovenia.

Keywords: whistleblower, whistleblower protection, retaliatory action, EU law, EU directive 2019/1937, corporate governance

<https://doi.org/10.26493/1854-4231.16.69-74>

Uvod

S pojmom »žvižgaštvo« (angl. *whistleblowing*) označujemo javno razkritje nelegalnih, nepoštenih ali neetičnih aktivnosti, na katere žvižgač (angl. *whistleblower*) naleti v okviru svojega dela v določeni organizaciji. Žvižgaštvo pa lahko dojemamo tudi kot enega izmed načinov zagotavljanja skladnosti poslovanja podjetij in etičnega ravnanja vseh v organizaciji. Če se ustrezno izvaja, je lahko žvižgaštvo zelo učinkovit instrument za odpravo

vseh oblik neetičnega vedenja, ne samo nezakonitega ravnanja. Za razliko od poslovnih in nadzornih organov, ki so v okviru svojega dela, pristojnosti in odgovornosti dolžni zagotavljati zakonitost poslovanja in preprečevati vse tozadnevne odklone, sicer pa o njih poročati, drugi posamezniki (zaposleni v podjetju, poslovni partnerji, odjemalci) niso dolžni poročati o teh odklonih. Žvižgači o kršitvah poročajo v smislu etičnega ravnanja – to ni njihova zakonska dolžnost.

Po podatkih mednarodne organizacije ACFE (Združenje certificiranih preiskovalcev goljufij) polovica vseh namigov o prevarah, goljufijah, zlorabah pooblastil ipd. pride s strani zaposlenih v podjetjih in organizacijah (ACFE 2020, 19). Po drugi strani pa potencialne žvižgače strah pred povračilnimi ukrepi pogosto odvrča od tega, da bi prijavi svoje pomisleke zoper neko ravnanje ali sume kršitev. Zato je mehanizem za zaščito žvižgačev temeljnega pomena za odkrivanje nečednosti pri poslovanju podjetij in drugih organizacij.

Evropska Unija (v nadaljevanju EU) ugotavlja, da sta mehanizem sporočanja zlorab in zaščita »žvižgačev« v javnem interesu (Svet Evropske unije 2019). Na ta način se namreč na eni strani odkrijejo goljufije, korupcijska dejanja ter druga nezakonita in nepoštena ravnanja, ki imajo obsežne negativne finančne posledice bodisi za posamično podjetje bodisi širše za družbo, na drugi strani pa možnost internega sporočanja zlorab preprečuje uhajanje informacij izven podjetij in kršitve, povezane z zaupnostjo informacij. Tako je bila pred dvema letoma sprejeta Direktiva (EU) 2019/1937 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. oktobra 2019 o zaščiti oseb, ki prijavijo kršitve prava Unije (v nadaljevanju: Direktiva EU o zaščiti žvižgačev) (2019). Nova pravila, ki določajo jasne obveznosti za podjetja in druge organizacije (delodajalce), morajo države članice skladno s 26. členom Direktive EU o zaščiti žvižgačev prenesti v nacionalno zakonodajo do 17. decembra 2021.

Namen tega prispevka je prikazati nove standarde, ki jih bodo morala spoštovati slovenska podjetja v primerih, ko prek linije za sporočanje nepravilnosti prejmejo prijave le-teh. Pri tem gre predvsem za obveznost vršnega managementa podjetja, da zagotovi ustrezno vzpostavitev linij (kanalov) za sporočanje zlorab ter ustrezne standarde in mehanizme za zaščito žvižgačev. Omenjena direktiva EU v slovenski pravni red sicer še ni prenesena, vendar bistvenega odstopanja od njenih določb pri določanju obveznosti delodajalcev v implementacijskih pravnih aktih ne bo. Direktiva namreč postavlja minimalne standarde zaščite žvižgačev. Ureja tudi mehanizme sporočanja nepravilnosti in zaščite žvižgačev v javnem sektorju, česar v pričujočem prispevku ne obravnavamo.

Opredelitev žvižgaštva v teoriji in zakonodaji

Tako kot pisk piščalke pritegne pozornost poslušalcev, tudi žvižgač pritegne pozornost z razkri-

tjem nezakonitih, nepravilnih, nevarnih ali neetičnih praks. Za razliko od sodnika, katerega temeljna naloga je opozoriti na nepravilnosti, pa žvižgač te pristojnosti nima (Grant 2002, 392).

Splošno sprejete opredelitve žvižgaštva v strokovni in znanstveni literaturi ni. Med vsemi je najpogosteje navajana opredelitev Nearove in Micellijeve (1985), ki pravi, da je žvižgaštvo razkritje člana organizacije o nezakonitih, nemoralnih, nelegitimnih praksah, nadzorovanih s strani delodajalca, osebam ali organizacijam, ki so zmožne ukrepati. James (1995, 409) žvižgaštvo opisuje kot poskus razkritja ravnanj v organizaciji ali s strani organizacije, za katere zaposleni ali nekdanji zaposleni verjame, da so napačna. Nevladna organizacija Transparency International (2013, 4) podaja bolj omejujočo definicijo, ki žvižgaštvo opisuje kot razkritje informacij v zvezi s korupcijskimi, z nezakonitimi, goljufivimi ali nevarnimi aktivnostmi, ki se izvajajo v ali s strani organizacij v javnem ali zasebnem sektorju in ki ogrožajo javni interes, pri čemer gre za razkritje tistim posameznikom ali subjektom, za katere se domneva, da imajo moč ukrepati zoper ta neželena ravnanja. Po tej definiciji je razkritje tistim, ki so zmožni ukrepati, nujen pogoj, da lahko govorimo o žvižgaštvu. Mednarodna organizacija dela (v nadaljevanju MOD) žvižgaštvo opredeljuje kot ravnanje zaposlenih ali bivših zaposlenih, ki prijavijo nezakonite nepravilnosti ali neetične prakse delodajalca (International Labour Organization b. l.). *Pravni terminološki slovar* (Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša b. l.) žvižgača opredeljuje kot osebo, ki prijavi ali razkrije protipravna ali škodljiva dejanja v organizaciji javnega ali zasebnega sektorja, v kateri je ali je bila zaposlena.

Pravno opredelitev žvižgačev najdemo v Direktivi EU o zaščiti žvižgačev. Direktiva žvižgača opredeljuje kot »fizično osebo, ki prijavi ali javno razkrije informacije o kršitvah, pridobljene v okviru njenih delovnih dejavnosti« (člen 5, 7. točka 2. odstavek). Pri tej opredelitvi velja omeniti še, da Direktiva EU o zaščiti žvižgačev ne uporablja termina žvižgaštvo, pač pa »prijava kršitev prava EU«; žvižgač pa je naslovljen kot »prijavitelj«.

Na splošno lahko rečemo, da je opredelitev žvižgaštva odvisna od tega, s katerega vidika je ta pojav obravnavan. Žvižgaštvo je lahko obravnavano kot izraz svobode izražanja, kot sredstvo za preprečevanje korupcije, kot izraz družbene odgovornosti pa tudi kot dejanje (ne)lojalnosti do delodajalca (Senčur Peček 2015, 225). Zanimive so tudi ugotovitve teorije o motivih, ki žvižgače ženejo k prijavi nepravilnosti, ter o tem, kdo so

pravzaprav žvižgači, kakšni ljudje so to. Dolgo časa je prevladovalo mnenje, da gre pravzaprav za izdajalce (DeGeorge 1986, 225). Nasprotno temu Graham (1993, 683) ugotavlja, da je tipični žvižgač nadpovprečno delovno uspešen, zelo zavzet in pripaden svoji organizaciji. Grant (2002, 394) pa pravi, da žvižgaštvo sploh ne bi bilo potrebno, če bi v podjetjih obstajala možnost interne obravnave etičnih vprašanj in dilem. Da bi žvižgačem omogočili poročanje o nepravilnostih, je treba v delovna okolja vgraditi močne varovalke in spodbude zanje (Weiss 1998, 207). Predvsem je treba zagotoviti njihovo zaščito pred morebitnimi povračilnimi ukrepi oseb ali organizacij, katerih nečednosti so razkrili. Prav to od držav članic zahteva Direktiva EU o zaščiti žvižgačev. Glede na v njej vsebovana pravila bodo morali subjekti tako zasebnega kot javnega sektorja vzpostaviti varne kanale za prijavo nepravilnosti, korupcije in goljufij, urediti jasne postopke poročanja o prijavah in obravnavi ter zagotoviti zaščito žvižgačev pred morebitnimi povračilnimi ukrepi. Direktiva vzpostavlja le minimalne standarde zaščite, kar pomeni, da lahko države članice z nacionalno zakonodajo zagotovijo še strožje ukrepe. Čeprav se omenjena direktiva nanaša na prijave kršitev prava EU, je zelo verjetno, da bo slovenska zakonodaja zaščito žvižgačev urejala širše, v zvezi s prijavo vsakovrstnih nepravilnosti, tudi tistih, ki nasprotujejo nacionalnim predpisom in etičnim standardom.

Pravna ureditev žvižgaštva v Sloveniji

Slovenija sodi med države, kjer zaščita žvižgačev (v predpisih je večinoma uporabljen izraz »prijavitelj«) ni urejena na enem mestu (v enem zakonu), temveč je ureditev precej razdrobljena in velja zgolj za nekatera področja. Zaščito žvižgačev, denimo, ureja Zakon o integriteti in preprečevanju korupcije (ZIntPK-UPB2) (2011), in sicer v smislu zaščite identitete prijavitelja koruptivnih ravnanj. Zakon o Slovenskem državnem holdingu (ZDH) (2014) v 57. členu določa obveznost članov organov SDH in zaposlenih v SDH, da prijavijo vsak primer, ko menijo, da se od njih zahteva nezakonito ali neetično ravnanje v povezavi z njihovo službo ali položajem. Zakon o bančništvu (ZBan-3) (2021) ureja zaščito zaposlenih v bankah, ki poročajo o kršitvah v bankah (glej 160. člen ZBan-3). Zakon o trgu finančnih instrumentov (ZTFi) (2018) določa obveznosti Agencije za trg vrednostnih papirjev, da vzpostavi sistem sprejemanja prijav in ukrepe za varstvo žvižgača (431. in 432. člen ZTFi). Posredno se zaščite žvižgačev do-

tikajo tudi Zakon o medijih (ZMed-UPB1) (2006), ki ščiti identiteto novinarskih virov, Zakon o inšpekcijskem nadzoru (ZIN-UPB1) (2007), Zakon o zaščiti prič (ZZPrič) (2006) in Kazenski zakonik (2012). Slednji npr. določa, da se tisti, ki tajni podatek javno objavijo, pridobijo ali posredujejo, da bi ga razkrili javnosti, ne kaznujejo, če prevlada javni interes za njegovo razkritje.

V zvezi z žvižgaštvom imamo v Sloveniji tudi nekaj sodne prakse. Najstarejša datira v leto 2005, ko je v delovnopravnem sporu Višje delovno in socialno sodišče razsodilo, da je bil opomin, izrečen delavcu v disciplinskem postopku, nezakonit, saj delavec s tem, ko je v javnosti izrazil svoje mnenje o nepravilnostih pri delodajalcu, ni kršil internih navodil in z izražanjem svojega mnenja tudi ni kršil zakonske prepovedi škodljivega ravnanja (Višje delovno in socialno sodišče 2004). Prav v zvezi z razkrivanjem nepravilnosti v delovnih okoljih je treba opozoriti, da slovenska delovnopravna zakonodaja ne pozna posebnih zaščitnih ukrepov za delavce, ki bi razkrili nepravilnosti, s katerimi so se seznanili pri delodajalcu. Varstvo pred nedopustnimi ravnanji delodajalca je žvižgačem zagotovljeno na enak način kot vsem ostalim delavcem, torej v obliki prepovedi šikaniranja na delovnem mestu, trpinčenja na delovnem mestu (mobinga), prepovedi diskriminacije in povračilnih ukrepov, prepovedi neutemeljene odpovedi pogodbe o zaposlitvi ipd. (Senčur Peček 2015, 243).

Kaj Direktiva EU o zaščiti žvižgačev zahteva od držav članic EU

Temeljni namen Direktive EU o zaščiti žvižgačev je v postavitvi skupnih minimalnih standardov zagotavljanja zaščite žvižgačev (člen 1 Direktive), kadar le-ti prijavijo kršitve prava EU, ki spadajo na področja javnega naročanja, finančnih storitev, varnosti izdelkov, varnosti v prometu, varstva okolja, varnosti hrane in krme, javnega zdravja, varstva potrošnikov, varstva zasebnosti in osebnih podatkov ter varnosti omrežij in informacijskih sistemov (člen 2 Direktive). Po določbah direktive morajo države članice z nacionalno zakonodajo zagotoviti, da bodo subjekti v javnem in zasebnem sektorju vzpostavili kanale za prijavo kršitev, postopke prijave kršitev ter postopke nadaljnega ukrepanja (členi 6 do 9). Direktiva spodbuja notranje postopke (znotraj organizacij) za prijavo kršitev oziroma jim daje prednost pred zunanjimi razkritji (člen 10) in pred javnimi razkritji (člen 15). Direktiva obenem nalaga državam članicam obveznost vzpostavitve zunanjih kana-

lov za prijavo nepravilnosti, hkrati z zagotavljanjem sredstev za njihovo delovanje (člen 11). Naj v zvezi z zunanjimi razkritji navedemo zanimivost, da gre v 7% vseh »žvižgov« za namig (prijavo), podan neposredno regulatornemu organu ali državnemu nadzornemu organu (ACFE 2020, 23). Ne glede na to, za katero vrsto prijave gre (notranjo, zunanjo, javno razkritje), morajo države članice zagotoviti varovanje zaupnosti podatkov in vodenje evidenc o prijavah (člen 18), predvsem pa sprejeti vse potrebne ukrepe, da se preprečijo povračilni ukrepi zoper prijavitelje kršitev – žvižgače (členi 19 do 24).

Glede na vsebino in količino vseh zahtev omenjene direktive bo morala Slovenija za njeno implementacijo najbrž sprejeti poseben zakon, določiti organe, ki bodo bdeli nad izvajanjem nove zakonodaje, pa tudi zagotoviti določena sredstva za izpolnitev obveznosti po tej direktivi (zagotavljanje usposabljanj, zagotavljanje zunanjih kanalov za prijavo, zagotavljanje brezplačne pravne pomoči, zagotavljanje finančne pomoči in psihološke podpore prijaviteljem).

Kakšne obveznosti direktiva prinaša vodstvom slovenskih podjetij?

Rok za implementacijo direktive se izteče 17. decembra 2021, z izjemo postopkov zagotovitve kanalov za notranjo prijavo kršitev v zasebnem sektorju, v podjetjih s 50 do 249 delavci – za te postopke morajo države članice sprejeti ustrezno zakonodajo šele do 17. decembra 2023. Šele potem, ko bodo sprejeti in bodo začeli veljati zakoni in drugi predpisi, potrebni za uskladitev z Direktivo EU o zaščiti žvižgačev, bodo morali subjekti v javnem in zasebnem sektorju zagotoviti ustrezne kanale za prijavo kršitev, postopke obravnave prijav ipd. To pomeni, da se 17. decembra 2021 za podjetja in druge organizacije pravzaprav nič ne spremeni. Takoj ko bo sprejeta implementacijska zakonodaja, pa bo podjetjem postavljen rok za sprejem internih pravilnikov oziroma drugih pomembnih instrumentov za uresničitev obveznosti po tej direktivi. Kot že rečeno, bo to najkasneje 17. decembra 2023.

Katere obveznosti pa bo direktiva prinesla, slovenskim podjetjem potem, ko bodo sprejeti implementacijski zakoni?

Vzpostavitev varnih linij

Varne linije, po katerih bodo prijavitelji lahko podajali prijave, bodo morali vzpostaviti vsi pravni subjekti v zasebnem sektorju s 50 ali več delavci (člen 8 Direktive, točka 3). Države članice pa lahko

tudi od drugih podjetij zahtevajo, da v posebnih primerih vzpostavijo kanale za notranjo prijavo (člen 8 Direktive, točka 7). V primeru podjetij v zasebnem sektorju, ki jim ne bo treba zagotavljati kanalov za notranjo prijavo, bo morala obstajati možnost neposredne prijave pristojnim organom po zunanji poti. Podjetja, ki imajo do 249 zaposlenih, pa bodo lahko uporabljala skupne linije in postopke (člen 8 Direktive, točka 6).

Pod pogojem, da je zaupnost identitete prijavitelja zagotovljena, bo lahko vsako podjetje določilo, kakšno vrsto kanala za prijavo bo vzpostavilo (člen 9 Direktive, točka 1). Prijave se bodo lahko podajale pisno, bodisi po pošti bodisi v fizične predale za pritožbe bodisi prek spletne platforme, ali pa ustno, npr. na neko telefonsko številko, na dežurno telefonsko številko, prek drugega sistema za pošiljanje glasovnih sporočil ali osebno, npr. na sestanku z za to pooblaščen osebo (člen 9 Direktive, točka 2).

Zaščita žvižgačev

Podjetja bodo morala nuditi zaščito vsem prijaviteljem: zaposlenim; samozaposlenim, ki delajo za podjetje; članom organov upravljanja in nadzora; delničarjem; vsem osebam, ki delajo pod nadzorom in vodstvom zunanjih izvajalcev ali podizvajalcev (člen 19 v povezavi s členom 4 Direktive). Upravičeni do zaščite bodo tisti prijavitelji, ki bodo glede na okoliščine in informacije, ki so jim bile na voljo v času prijave, utemeljeno domnevali, da so zadeve, ki so jih prijavili, resnične (člen 6, točka 1a Direktive). Ta zahteva je ključni mehanizem za preprečevanje zlonamernih prijav. Zagotavlja namreč, da osebe, ki namerno in zavestno prijavijo napačne ali zavajajoče informacije, niso upravičene do zaščite. Zahteva hkrati zagotavlja, da zaščita še vedno velja, kadar prijavitelj nenamerno prijavi nepravilne informacije o kršitvah. Na upravičenost do zaščite ne vplivajo motivi, ki prijavitelje privedejo do prijave.

Zaščita žvižgačev mora biti usmerjena v to, da se jim kot povračilni ukrep za razkritje nepravilnosti ne sme odpovedati zaposlitve, ne sme se jih premestiti na nižje delovno mesto, jim zadržati napredovanja, znižati plače, spremeniti kraja opravljanja nalog, zadržati usposabljanja, jih ustrahovati ipd. (člen 19 Direktive). Žvižgačem mora biti zagotovljena tudi pravna pomoč, zaščita pa velja tudi za tiste posameznike, ki žvižgačem pomagajo, denimo posredniki, sodelavci, sorodniki. Žvižgače je po navedbah direktive treba redno obveščati o napredku in rezultatih preiskave (člen 20 Direktive). Med pravnimi postopki lahko

koristijo tudi psihološko podporo (člen 20 Direktive).

Zaključek

Nepravilnosti, ki jih razkrijejo žvižgači, so lahko zelo raznovrstne in segajo na različna področja. Lahko gre npr. za preprečevanja in odkrivanja goljufij ter korupcij na področju javnih naročil. Na področju varnosti proizvodov so prav zaposleni v proizvodnih podjetjih najbližje informacijam o morebitnih lastnostih proizvodov, ki ne izpolnjujejo zahtev o splošni varnosti proizvodov, kakor tudi informacijam o nepoštenih in nezakonitih proizvodnih, uvoznih ali distribucijskih praksah glede nevarnih izdelkov. Nevarni izdelki lahko povzročijo tudi okoljsko škodo, posledice kršitev okoljske zakonodaje pa se lahko širijo celo prek nacionalnih meja. Potreba po zaščiti žvižgačev je pomembna tudi na področju varnosti hrane in drugih živil. Žvižgači lahko tudi pomagajo razkriti kršitve zakonodaje na področjih finančnih storitev, energetike, varstva osebnih podatkov, trgovine z orožjem, davkov in tako bi lahko naštevali v nedogled.

Kanali za sporočanje prevar, ki prijavitelje ustrežno ščitijo pred povračilnimi ukrepi, pa niso le učinkovito orodje za preprečevanje odtekanja javnega denarja, preprečevanje korupcije, odkrivanje odklonskih ravnanj ipd., temveč so tudi instrument oziroma notranji mehanizem za doseganje skladnosti poslovanja družb. Vzpostavitev učinkovitega sistema za zaščito žvižgačev je v tem smislu del korporativnega upravljanja, ki vodi k preglednemu poslovanju, uveljavljanju odgovornosti ter dolgoročni uspešnosti gospodarskih družb.

Ker bodo vodstva podjetij v začetni fazi najbrž negativno nastrojena do določb Direktive EU o zaščiti žvižgačev, naj poudarimo, da ta zelo eksplicitno daje prednost notranjim prijavam pred zunanjimi in da so javna razkritja lahko šele skrajno sredstvo. S tega vidika je vzpostavitev notranjih kanalov za sporočanje nepravilnosti tudi način, da se razni sumi in zlorabe raziščejo znotraj podjetja, namesto da o njih zaposleni poročajo npr. pristojnim državnim organom.

Literatura

ACFE. 2020. *Report to the Nations: 2020 Global Study on Occupational Fraud and Abuse*. Austin, TX: ACFE.

Bulatovič, K. 2020. »Žvižgaštvo ni javno tožarjenje.« Oštro. 22. junij. <https://www.ostro.si/si/razkrinkavanje/objave/zvizgastvo-ni-javno-tozarjenje>.

DeGeorge, R. T. 1986. *Business Ethics*. 2. izd. Upper Saddle River, NJ: Macmillan.

Direktiva (EU) 2019/1937 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. oktobra 2019 o zaščiti oseb, ki prijavijo kršitve prava Unije. 2019. *Uradni list Evropske unije*, št. L 305: 17–56.

Graham, J. W. 1993. »Blowing the Whistle.« *Administrative Science Quarterly* 38:683–685.

Grant, C. 2002. »Whistle Blowers: Saints of Secular Culture.« *Journal of Business Ethics* 39 (4): 391–399.

Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša. B. l. »Žvižgač.« *Pravni terminološki slovar*. <https://isjfr.zrc-sazu.si/sl/terminologisce/slovarji/pravni/iskalnik?iztocnica=%C5%BEvi%C5%BEga%C4%8D#v>.

International Labour Organization. B. l. »Whistleblowing.« <https://metadata.ilo.org/thesaurus/648756062.html>.

James, G. G. 1995. »In Defense of Whistle Blowing.« *V Moral Issues in Business*, ur. W. H. Shaw in V. Barry, 409–417. 6. izd. Belmont, CA: Wadsworth.

Kazenski zakonik (KZ-1-UPB2). 2012. *Uradni list Republike Slovenije*, št. 50. <https://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?sop=2012-01-2065>.

Near, P. J., in P. M. Micelli. 1985. »Organisational Dissidence: The Case of Whistleblowing.« *Journal of Business Ethics* 4 (1). <https://doi.org/10.1007/BF00382668>.

Senčur Peček, D. 2015. »Delovnopravno varstvo žvižgačev.« *Delavci in delodajalci* 15 (2–3): 223–247.

Svet Evropske unije. 2019. »Boljša zaščita žvižgačev: nova vseevropska pravila od leta 2021.« Sporčila za javnost, 7. oktober. <https://www.consilium.europa.eu/sl/press/press-releases/2019/10/07/better-protection-of-whistle-blowers-new-eu-wide-rules-to-kick-in-in-2021/>.

Transparency International. 2013. *International Principles for Whistleblower Legislation: Best Practices for Laws to Protect Whistleblowers and Support Whistleblowing in the Public Interest*. Berlin: Transparency International.

Višje delovno in socialno sodišče. 2004. Sodba Pdp 986/2004, Višje delovno in socialno sodišče, Ljubljana.

Weiss, J. W. 1998. *Business Ethics*. 2. izd. Fort Worth, TX: The Dryden Press.

Zakon o bančništvu (ZBan-3). 2021. *Uradni list Republike Slovenije*, št. 92. <https://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?sop=2021-01-1971>.

Zakon o inšpekcijskem nadzoru (ZIN-UPB1). 2007. *Uradni list Republike Slovenije*, št. 43. <https://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?sop=2007-01-2353>.

Zakon o integriteti in preprečevanju korupcije (ZIntPK-UPB2). 2011. *Uradni list Republike Slovenije*, št. 69. <https://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?sop=2011-01-3056>.

Zakon o medijih (ZMed-UPB1). 2006. *Uradni list Republike Slovenije*, št. 210. <https://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?sop=2006-01-4666>.

Zakon o Slovenskem državnem holdingu (ZSDH-1). 2014. *Uradni list Republike Slovenije*, št. 25. <https://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?sop=2014-01-0960>.

Zakon o trgu finančnih instrumentov (ZTFI-1). 2018. *Uradni list Republike Slovenije*, št. 77. <https://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?sop=2018-01-3751>.

Zakon o zaščiti prič (ZZPrič). 2006. *Uradni list Republike Slovenije*, št. 81. <https://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?sop=2006-01-3533>.